

”LEIKITTÄISKÖ SITÄ...”

ELI MIKSI OIKEASTAAN LEIKIMME?

FT Arto Tiihonen

www.miksiliikun.fi

Leikkitulkinntoja

- ▣ Leikki leikkinä: kisailua, sattumaa, huimausta ja rooleja
- ▣ Leikki kokemuksena: elämys-, identiteetti-, osallisuus- ja toimijuuskokemuksia
- ▣ Miksi siis oikeastaan leikimme?

Leikin rakenne-elementit

- ▣ Leikin rakenne-elementit (Roger Callois)
 - Kisailu (agon)
 - Huimaus (vertigo)
 - Sattuma (alea)
 - Mimiikka, roolin otto (mimicry)

Leikki ja sen elementit

- ▣ Leikkejä voi luokitella/on luokiteltu monin eri tavoin. Calloisin on yksi tunnetuimmista.
- ▣ Monissa leikeissä kisaillaan: joskus haetaan voittajaa, joskus häviäjää...
- ▣ Huimauksen tunne on joissakin leikeissä aivan keskeistä... Miksi Särkänniemeen tai Linnanmäelle mennään?
- ▣ Sattuman merkitys on keskeistä leikeissä; se erottaa leikin työstä ja urheilusta. Ilman sattumanvaraisuutta leikki ei olisi leikkiä.
- ▣ Mimiikka ja roolinotto leimaa useimpia leikkejä: leikin maailma syntyy monesti mielikuvitushahmon avulla

Leikki elämyskokemuksena

- ▣ Elämys rulettaa... elämyksellisyyden merkitystä ei voi kieltää... kivaa pitää olla
- ▣ Elämysyhteiskunta on tätä päivää... palveluita, tavaroita, tuotteita myydään elämyksillä
- ▣ Ilman nautintoja, oman hyvän olon tunteita, kivaa fiilistä ja psyykkisemotionaalista elämystä ei voi ”myydä” mitään...
- ▣ Kysymys: Sopiiko tällainen elämyksellisyys oppimiseen, itsensä kehittämiseen tai yhteisöjen ja yhteiskunnan kehittämiseen?

Leikki identiteettikokemuksena

- ▣ Kokemukset – erityisen hyvät/huonot, haasteelliset, yllätykselliset ja sellaiset, joissa on opittu, selvitty tai ymmärretty itsestä ja omista voimavaroista jotakin uutta – rakentavat identiteettiä
- ▣ Kokemukset, joissa vain oma identiteetti on keskeistä eli oma suoriutuminen, ulkonäkö tai menestyminen, saattavat myös murentaa identiteettiä ja johtaa asioiden välttelyyn, itsekeskeisyyteen tai jopa addiktioihin
- ▣ Kysymys: miten identiteettikokemuksia kannattaa käyttää ihmisten voimaannuttamisessa sekä vahvan ja realistisen identiteetin rakentamisessa?

Leikki osallisuuskokemuksena

- ▣ Osallisuus, osallistuminen, osallistaminen, yhteisöllisyys, joukkoistaminen, vertaisuus, sosiaalisuus, sosiaalistaminen, sosiaastuminen, sosiaaliset yhteisöt/ryhmät, sosiaalinen media, sosiaalinen persoonallisuus...
- ▣ Osallisuus on noussut keskiöön, kun kulttuurin, liikunnan sekä muun harrastus- ja vapaaehtoistoiminnan hyödyt yksilöille, yhteisöille kuin yhteiskunnallekin on osoitettu mm. sosiaalisen pääoman tutkimuksen avulla
- ▣ Kansalaistoiminnan kentän merkitys selittyy myös väestön ikääntymisellä ja talouden ongelmilla – lisääntyvä vertaistoiminta, vapaaehtoistyö ja itseapu auttavat myös julkisia palveluja selviämään syrjäytymisongelmista ja ”kestävyysvajeesta”.

Leikki toimijuuskokemuksena

- ▣ Erilaisesta syrjäytymisestä – koulusta, liikunnasta, yhteiskunnasta – on tullut ongelma länsimaissa ja jopa pohjoismaissa
- ▣ Yhtenä syynä pidetään kulttuuriamme, joka passivoi tai ei ainakaan tarjoa kaikille kokemuksia, joissa ihmisen toimijuus vahvistuisi
- ▣ Toimijuudella tarkoitetaan yksilön tai yhteisön resursseja vaikuttaa itseään ja muita koskeviin asioihin
- ▣ Toimijuus vaatii halua, osaamista, kykyä, voimista, täytymistä, tunnetta, jotka auttavat tavoitteiden saavuttamisessa
- ▣ Toimijuuskokemus on kokemus siitä, että on kyennyt vaikuttamaan asioihin ja on pystynyt muuttamaan niitä

Kokemuksellisuuksien laatu ja perusta

Kokemuksellisuudet	Laatu	Perusta
Elämyskokemus	passiivinen	oma mielihyvä
Identiteettikokemus	merkityksellinen	ymmärrys itsestä ja maailmasta
Osallisuuskokemus	aktiivinen	vaikutus omaan elämään
Toimijuuskokemus	vaikuttava	vaikutus toisten elämään

Kokemuksellisuuden perusteet

Elämys- kokemus	Identiteetti- kokemus	Osallisuus- kokemus	Toimijuus- kokemus
Tarkoittaa liikunta-/harrastuskokemusta, joka tuottaa henkilökohtaista, lähinnä psyykkistä ja hetkellistä mielihyvää ja nautintoa.	Tarkoittaa liikunta-/harrastuskokemusta, jolla on tai on ollut merkitystä sille, miten ihminen ymmärtää itsensä ja identiteettinsä.	Tarkoittaa liikunta-/harrastuskokemusta, jossa keskeistä on ollut osallistuminen ja osallisuus jossakin yhteisessä tekemisessä.	Tarkoittaa liikunta-/harrastuskokemusta, jossa oma toiminta joko liikkujana, ohjaajana, valmentajana tai vaikkapa tukijana on ollut liikkumisen lisäksi läsnä.

Leikin kokemuksellisuuksien merkityksiä

Leikin elementit	Elämyskokemus	Identiteetti-kokemus	Osallisuus-kokemus	Toimijuus-kokemus
Kisailu		Tärkeä	Erittäin tärkeä	
Sattuma	Tärkeä			Erittäin tärkeä
Huimaus	Erittäin tärkeä			
Roolinotto		Erittäin tärkeä		Tärkeä

Kahden ikäpolven leikkiä

Miesten leikkiä

- ▣ Voimistelugaala 2014, 15.11.2014,
- ▣ Jäämiehet/OVO&KNV:
- ▣ <https://www.youtube.com/watch?v=87j9exfN5ww&feature=youtu.be>

**KIITOKSET LEIKILLISESTÄ
KOKEMUKSESTA!**

Lisätietoja aiheesta

Blogisivut aiheesta: www.miksiliikun.fi

<http://www.miksiliikun.fi/artikkelit/>

<http://www.miksiliikun.fi/sample-page/>

<http://www.miksiliikun.fi/esityksia-materiaaleja/>

Opinnäytteet

- ▣ Tiihonen, Arto (2002) Ruumiista miestä, tarinasta tulkintaa: oikeita miehiä – ja urheilijoita? Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto, yhteiskuntatieteellinen tdk. LIKES-julkaisuja 134.
- ▣ Tiihonen, Arto (1996) Urheilullisen miehen mahdolliset maskuliinisuudet. Licensiaatintyö. Jyväskylän yliopisto, liikunnan sosiaalitieteiden laitos.
- ▣ Tiihonen, Arto (1990) Urheilu kertomuksena. Pro gradu -työ. Jyväskylän yliopisto, liikunnan sosiaalitieteiden laitos.